

אייזנברג אהרן

בן יחיאל-יוסף ורייזל. נולד ב-18.6.1920 בוארשה. בן-זקונים למשפחה חסידית מרובת-בנים, קשורה ביחסי קרבה עם אדמו"רי אמשינוב וראדזין. למד בבית-ספר עממי פולני, ב"חדרים" וב"ישיבה". על אף התנגדות הוריו הצטרף בגיל 15 ל"השומר הדתי" והיה פעיל בחוגים, בהדרכה ובעתון-הקיר של הקן, בו פירסם שירים מלאי רגש באידיש. עסק בהכשרה עם פלוגתו בביאליסטוק ואחר-כך בלודז והתמסר לעבודה, להשתלמות עצמית ולפעולות בחיי התרבות והחברה של קבוצתו. משפרצה מלחמת-העולם השנייה בא להיפרד מהוריו בוארשה, עבר בגניבה את הגבולות ודרך אזור-הכיבוש הרוסי הגיע לליטא. הצטרף בוילנה לריכוז "בדרך" של חלוצי "השומר הדתי". עבר לקבוצת "למרחב" בפוניבז' ובשנת 1941 עלה ארצה עם חבריה דרך רוסיה ותורכיה. השלטונות הבריטיים מצאו פגם בניירותיו והחזיקוהו כעולה "בלתי-חוקי" כ-20 חודש במחנות עתלית, מזרע ולטרון. מששוחרר עבד זמן-מה בסריגה בתל-אביב, מצפה לצאת להתישבות עם חברי קבוצת "למרחב". משבטלה תכנית התישבותם הצטרף בראשית שנת 1944 לכפר-עציון. מצא את מקומו בעבודה בענף המטעים ומרשימתו "טיול במטע" (עלונים, ג' אלול תש"ז) נראה עד כמה היה קשור בנפשו לכל עץ ולכל שתיל וכמוהם כך גם הוא הכה שרשים באדמת הרי-חברון. מכל משפחתו נשארו בחיים שני אחים, שנתגלגלו למונטבידיאו, בירת אורוגואי, והציעו לשלוח לו כסף ותעודות כדי שיבוא אליהם. הוא לא נענה לכך. בחר לו מבין חברות המקום את חברתו לחיים, שהוצאה ירושלימה בראשית ההתקפות הערביות בחורף תש"ח, והוא נשאר לטפל בעצי-עציון. ולעבודה במטעים הרחוקים היה יוצא מזוין ברובה וברימונים. השתתף גם בשמירה ובאימונים ובעבודות הביצורים. בימים האחרונים הוכרח לזנוח את ידידיו מעולם הצומח ולהתמסר כולו להגנת המקום, והוא נספה ביום נפול הגוש, בעמדתו אשר בקטף הצפוני-המערבי של המחנה, ב-12.13.5.1948. עם יתר חללי הגוש הועבר להר-הרצל בירושלים ביום כ"ה במרחשון תש"י (17.11.1949).

טיוול פֿאַטע

באחד הימים יצאתי לבקר במטע.

לראשונה פגשתי בזית. בשכנותם של עצי־אגסים בעלי גוף רחב, עמוסי פרי־בוסר, עמד לו הזית בעינים עצובות ובלוריתו הפרועה שמוטה על חזהו הצר. ניגשתי אליו מקרוב, אך הוא נתן בי מבט קר. הרגשתי שיחסו אלי לא כתמל־שלשום. היססתי אם לפנות אליו בדברים ותיכיתי רגע קט.

בשקט ובמתנינות התחיל להביע התמרמרותו על הזלזול שהתחילו נוהגים בו מאז עלו לגדולה המהגרים (כך קרא לתפוחים ולשזיפים).

„שכחו אותי ואת כל זכויותי הרבות מימים עברו. מאחת המשפחות הותיקות בארץ הנני, אחד משבעת המינים! אבותי סיפקו שמן למנורות־המאור בבית־המקדש. ועד היום לוקחים משמני לתשמישי־קודש ולמנורות־חנוכה. ובמקום הזה לא זו בלבד שאין מתעניינים בנו, אלא רעות אתם זוממים עלינו. בתפוחים חשקה נפשכם ואותנו תנשלו מאדמתנו־מכורתנו!“ את המשפט האחרון הוציא בקול וברוגז שלא הלם את אצילותו ואת השקט מסביב. נדהמתי לשמוע מפיו דברי־קטרוג אלה. היתה לי הרגשת אשמה כלפיו. רציתי להסביר לו כי למרות כל הכבוד שאנו רוחשים לו הרי אנו חייבים להתחשב באינטרסים הכלכליים שלנו, כגון מחירים, יבול ושיווק וכו'. אך לא הספקתי לגמור את דברי, כי הזית הפסיקני באמצע, זרק בלוריתו אחורנית בתנועת־ראש מהירה ופנה לי עורף. נעלב, כביכול.

המשכתי את דרכי לגפן. את זו מצאתי עליזה וקלת־דעת כשידה אחוזה ביד רעותה וזרועותיה משולבות בבני משפחתה כמוכנות לרקוד. בחיוך של טוב־לב קיבלה אותי, ולא כדוגמת הזית. היא לא דרשה הרבה וגם לא התלוננה על גורלה, אף כי מבחינת תותק מגיע לה הרבה. אין לה שאיפות לעלות שמימה

דוגמת ידידיה השזיפים והאפרסקים. מספיק לה להתרומם קצת מעל החוט השלישי בקורדון. רק ברמז הודיעה לי שאין היא מרוצה מן האדמה הסיידית שהקציבו לה. היא אמנם אינה בררנית ביותר, ובכל־זאת ביקשה שנשים לב לדרישתה הצנועה. הבטחתי לה שאשתדל לטובתה, נפרדתי ממנה והלכתי לדרכי להוד מעלתו התפוח.

ישר, זקוף־קומה, מכונס בעצמו, כולו אומר כבוד, עמד לו התפוח בשורת הפצועים המחובלים בשטח המוכתר. בקידה נימוסית קיבל אותי והציג את עצמו. שמו אסטרון, מורכב על חשבי, מוצאו מרוסיה הדרומית. שאלתי לשלומו והוא ענה לי באנחה קורעת לבבות והתחיל לספר על ליל הבלהות שעבר עליו לפני חדשים, בו אבדה לו האמונה באדם.

„היה זה בליל־חושך־וגשם בסוף החורף. עדיין הייתי אחוז תרדמת־חורף וחלמתי על האביב המאושר העומד לפנינו. ופתאום — רעש ומהומה. פקחתי את עיני, ולפני נתגלתה תמונה מחרידה. ידידי משמאל, השזיף האירופאי, התבוסס בדמיו ומאחריו התקדם לקראת אחי התפוחים מחנה פראים בעלי עינים נוצצות בחשכת הלילה, ובידיהם גרזנים מבריקים. לבי נפל בקרבי, זעקת אחי עלתה השמימה. גזעים ומאות ענפים התגלגלו על האדמה... גם על־ידי עברו, אך לא השגichו בי, ורק על־פי נס ניצלתי, ממש נס מן השמים! גדול היה הכאב וגדול הצער, עד שבאו הנוטעים ומרחו במשחה את הפצעים ובמסירות שבאהבה טיפלו בי וניחמו אותי.“

הפסיק התפוח את סיפורו מתוך אנחה עמוקה, ושאל:

„מי הם אלה ולמה הכו בנו?“

„אלה הם אויבים בנפש“, הסברתי לו. „אויבינו — אויביכם,

ואנחנו הלא ברית כרתנו אתכם, ברית עולם!“

כפר־עציון, תש"ו.